

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

І. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење Закона о граничној контроли садржан је у члану 97. став 1. тачка 5) Устава Републике Србије у складу с којим Република Србија уређује и обезбеђује систем преласка границе и контроле промета роба, услуга и путничког саобраћаја преко границе, положај странца и правних лица.

ІІ. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Постојећи правни оквир заштите државне границе је, због протеча времена, потребно иновирати и додатно ускладити са правним тековинама Европске уније.

У поступку приступања Европској унији једно од кључних поглавља за пријем Републике Србије у Европску унију је и Поглавље 24. – Правда, слобода и безбедност, за које је надлежно Министарство унутрашњих послова. У потпоглављу 4. Спољне границе и Шенген предвиђено је додатно усаглашавање са стандарима ЕУ.

Радам на предметном тексту, предложена је и измена назива законског прописа, тако да је материја уређена важећим Законом о заштити државне границе, сада предмет уређења Нацрта закона о граничној контроли, са извесним различитостима.

Наиме, систем интегрисаног управљања границом, као такав и даље егзистира у правном систему Републике Србије. Органи из система интегрисаног управљања границом предузимају мере и активности којима се реализује заједничко управљање границом, у складу са важећим законима, стратегијама и другим актима, с тим што је гранична контрола (надзор државне границе, гранична провера и анализа ризика угрожености безбедности граница) у надлежности граничне полиције.

Новину представљају и одредбе којима се одређене надлежности из области управљања граничним појасом, премером, означавањем и обележавањем (постављање ознака и друге сигнализације), као и изградња, опремање и одржавање граничних прелаза преносе на Републичку дирекцију за имовину Републике Србије, као државни орган у Републици Србији надлежан за управљање и располагање стварима у јавној својини.

Основни циљеви Закона о граничној контроли су обезбеђење државне границе, заштита живота и здравља људи и животне средине, спречавање вршења и откривања кривичних дела и прекршаја, спречавање ирегуларних миграција, спречавање и откривања других активности и радњи којима се угрожава јавни ред и мир, правни поредак и јавна безбедност.

ІІІ. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Прва глава (Основне одредбе, чл. 1 - 3): Одредбом члана 1. Нацрта закона уређује се предмет закона. Одредбом члана 2. прописана је гранична контрола која обухвата надзор државне границе, граничну проверу и анализу ризика угрожености безбедности граница, као и сврха обављања граничне контроле. Члан 3. садржи значење појединих израза употребљених у Нацрту закона.

Друга глава (Државна граница и гранична линија, чл. 4 - 10): Одредбом члана 4. Нацрта закона утврђено је да се државна граница одређује на основу међународног уговора, као и да је за закључивање међународних уговора о разграничењу и утврђивању државне границе надлежно Министарство спољних послова. Чланом 5. је прописано обележавање граничне линије и утврђена надлежност Републичке дирекције за имовину Републике Србије. Одредбом члана 5. прописано је означавање близине државне границе, као и надлежност Републичке дирекције за имовину Републике Србије за постављање посебних табли и сигнализације на захтев граничне полиције. Чланом 7. утврђују се обавезе власника или корисника земљишта ради постављања и одржавања граничних ознака, тавли и сигнализације. Одредбом члана 8. уређена је видљивост граничне линије и забрана делатности уз граничну линију. Одредбама чл. 9. и 10. Нацрта закона прописано је уређење простора уз државну границу и запречавање, односно постављање средстава којима се запречавају путеви/подручја ради онемогућавања незаконитог преласка државне границе.

Трећа глава (Прелазак државне границе и гранични прелаз, чл. 11 - 25): Одредбама чл. 11. и 12. уређује се прелазак државне границе, начин и место преласка државне границе, као и околности услед којих се државна граница може прећи ван граничног прелаза и ван утврђеног радног времена граничног прелаза. Чланом 13. уређено је гранично одобрење. Одредбом члана 14. уређен је гранични прелаз и врсте граничног прелаза (стални, сезонски и привремени). Чланом 15. су уређени гранични прелазаци за међународни и погранични саобраћај. Одредбом члана 16. Нацрта закона утврђена је надлежност Владе у погледу одређивања граничних прелазаци, категоризације, као и времена и начина преласка преко државне границе. Чланом 17. дефинисано је одређивање привременог граничног прелазаци. Чланом 18. прописано је да Влада утврђује услове које мора да испуњава гранични прелаз у погледу просторија, уређаја, опреме, инфраструктуре, броја запослених и других материјално техничких средстава неопходних за функционисање граничног прелазаци. Чланом 19. Нацрта закона прописане су обавезе оператера, власника и корисника саобраћајног средства, док је чланом 20. уређено подручје граничног прелазаци. Одредбама чл. 21. и 22. прописано је означавање граничног прелазаци (надлежност Републичке дирекције за имовину Републике Србије) и ограничења при изградњи и постављању објектата. Чл. 23-25. Нацрта закона уређено је кретање и задржавање на подручју граничног прелазаци, дозвола за кретање и задржавање на подручју граничног прелазаци и привремена дозвола, као и услови за добијање дозволе за кретање и задржавање на подручју граничног прелазаци, односно привремене дозволе.

Четврта глава (Гранична контрола, чл. 26 - 64): Чланом 26. Нацрта закона утврђена је надлежност за вршење граничне контроле. Чл. 27-29. прописана је примена овлашћења и спровођење мера и радњи, гранична контрола у стању повећаног ризика, као и начела поступања полицијских службеника приликом обављања полицијских овлашћења. Одредбама чл. 30-32. прописан је надзор државне границе, односно овлашћења у вршењу послова надзора државне границе, права и обавезе власника или корисника земљишта, као и гранични инциденти и повреда државне границе. Чл. 33. и 34. уређено је обављање граничне провере. Чл. 35-38. прописана је провера лица приликом обављања граничне провере и провера ствари и саобраћајног средства. Одредбама чл. 39-41. прописане су основна и детаљна гранична провера. Чл. 42. и 43. утврђене су дужности лица приликом преласка државне границе, као и дужности оператера, власника и корисника саобраћајног средства. Одредбама чл. 44-47. прописано је одступање од режима граничне провере, пренос оружја и муниције преко државне границе, овера преласка државне границе, као и изузетак од обавезе стављања отиска печата. Чл. 48-53. прописана су посебна правила граничних провера одређених категорија лица (лица изузета од граничних провера, гранична провера пилота и

других чланова посаде, гранична провера поморца, лица са дипломатским статусом, прекогранични радници и малолетна лица). Одредбама чл. 54-64. прописане су граничне провере у међународном железничком, ваздушном и водном саобраћају и то: гранична провера у међународном железничком саобраћају, у међународном ваздушном саобраћају, међународни транзитни промет, обавезе превозника у ваздушном саобраћају, слетање ваздухоплова ван места одређеног за међународни ваздушни саобраћај, кретање ваздухоплова дуж граничне линије, режим преласка државне границе у међународном водном саобраћају, граничне провере у међународном водном саобраћају, одступања од режима преласка државне границе у међународном водном саобраћају, поступак граничне провере брода на кружном путовању и издавање одобрења за кретање члана посаде који нема визу).

Пета глава (Послови граничне полиције ван подручја граничног прелаза, члан 65): Одредбом члана 65. прописано је да ће ван подручја граничног прелаза на територији Републике Србије, полицијски службеник вршити детаљне граничне провере на основу анализа ризика угрожености безбедности граница, а у сврху откривања и расветљавања кривичних дела и прекршаја из области прекограничног криминала и ирегуларних миграција.

Шеста глава (Међународна гранична сарадња, чл. 66. и 67): Одредбом члана 66. Предлога закона предвиђено је доношење подзаконских аката у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, док је чланом 67. предвиђен престанак важења ранијих прописа. Одредбом члана 68. Предлога закона предвиђено је ступање на снагу овог закона осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Седма глава (Евиденције, члан 68.): Чланом 68. прописане су врсте евиденција које, за потребе граничне контроле води ово министарство, односно гранична полиција, као и успостављање посебног информатичког система за граничну контролу.

Осма глава (Надзор над спровођењем закона, члан 69) – Уређено је питање надлежности над спровођењем овог закона и прописа донетих на основу њега.

Девета глава (Казнене одредбе, 70. и 71.): Чл. 70. и 71. прописане су прекршајне одредбе.

Десета глава (Прелазне и завршне одредбе, чл. 72-75): Чланом 72. прописано је доношење подзаконских аката. Чланом 73. прописано је усклађивање рада оператера и управљача. Чл. 74. и 75. утврђен је престанак важења закона и ступање на снагу овог закона.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона обезбеђена су средства Законом о буџету Републике Србије за 2017. годину („Службени гласник РС”, број 99/16), на разделу 15 – Министарство унутрашњих послова.

Средства потребна за спровођење овог закона у 2018. и 2019. години биће обезбеђена у складу с лимитима за 2018. и 2019. годину за раздео 15 – Министарство унутрашњих послова.